

Finanssivalvonnalta kannanotto yksinkertaistetusta menettelystä asiakkaan tuntemiseksi tiekuntien ja yhteisiä vesialueita hallinnoivien osakaskuntien osalta

Finanssivalvonta on sille tulleiden lukuisien kyselyjen johdosta päättänyt julkaista kannanoton yksinkertaistetusta menettelystä asiakkaan tuntemiseksi tiekuntien ja yhteisiä vesialueita hallinnoivien osakaskuntien osalta.

Finanssivalvontaan on tullut paljon yhteydenottoja ja kysymyksiä siitä, miten valvottavien tulisi suhteuttaa asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteensä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen muodostamiin riskeihin nähden silloin, kun asiakkaana on tiekunta. Finanssivalvonnan tietoon on tullut, että joissakin tapauksissa tiekunnilta on edellytetty pankkiasiointia varten sitä, että niillä olisi Y-tunnus. Vastaavia kysymyksiä on tullut myös yhteisiä vesialueita hallinnoiviin osakaskuntiin liittyen.

Kannanoton keskeinen sisältö

Finanssivalvonta katsoo, että silloin,

kun tiekunta harjoittaa ainoastaan yksityistien tienpitoon liittyviä toimia eikä ole muutoinkaan muita erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat asiakassuhteeseen liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, tiekuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen;

kun yhteisiä vesialueita hallinnoiva osakaskunta harjoittaa ainoastaan vesialueen hoitoon ja sillä tapahtuvaan kalastukseen liittyviä tavanomaisia toimia eikä ole muutoinkaan muita erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat asiakassuhteeseen liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, osakaskuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen;

kun tiekuntien ja yhteisiä vesialueita hallinnoivien osakaskuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen, valvottavat voivat noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi; ja

kun tiekunnat ja yhteisiä vesialueita hallinnoivat osakaskunnat eivät harjoita yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ssä säädettyä toimintaa, niiltä ei tulisi edellyttää asiakassuhteen avaamiseksi tai jatkamiseksi sitä, että ne rekisteröityvät yritys- ja yhteisötietojärjestelmään.

Valtioneuvoston asetuksella tullaan antamaan tarkemmat säännökset asiakkaista, tuotteista, palveluista, maksuliikenteestä, toimitustavasta tai maantieteellisistä riskitekijöistä, joihin voi liittyä vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä. Finanssivalvonta korostaa kuitenkin, että valvottavat voivat jo nyt rahanpesulain nojalla noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi silloin, kun valvottava arvioi oman riskiarvionsa perusteella, että asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyy vähäinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Valvottavat voivat mitoittaa tuntemistoimenpiteiden määrän, ajoituksen tai tyyppin siten, että ne ovat oikeassa suhteessa valvottavan riskiarviossaan määrittelemään vähäiseen riskiin nähden.

Kannanoton voimassaolo

Finanssivalvonta tulee arviomaan kannanoton tarpeellisuuden uudestaan siinä vaiheessa, kun valtioneuvoston asetuksella on annettu tarkemmat säännökset asiakkaista, tuotteista, palveluista, maksuliikenteestä, toimitustavasta tai maantieteellisistä riskitekijöistä, joihin voi liittyä vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä.

Lisätietoja antaa

Jonna Ekström, johtava lakimies, puhelin 09 183 5531 tai [jonna.ekstrom\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:jonna.ekstrom(at)finanssivalvonta.fi)

Liite

Finanssivalvonnan kannanotto: Yksinkertaistetusta menettelystä asiakkaan tuntemiseksi - tiekunnat ja yhteisiä vesialueita hallinnoivat osakaskunnat

Yksinkertaistetusta menettelystä asiakkaan tuntemiseksi - tiekunnat ja yhteisiä vesialueita hallinnoivat osakaskunnat

FIVA/6/01.02/2020

Aluksi

Finanssivalvontaan on tullut lukuisia yhteydenottoja ja kysymyksiä siitä, miten valvottavien tulisi suhteuttaa asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteensä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen muodostamiin riskeihin nähden silloin, kun asiakkaana on tiekunta. Finanssivalvonnan tietoon on tullut, että joissakin tapauksissa tiekunnilta on edellytetty pankkiasiointia varten sitä, että niillä olisi Y-tunnus. Vastaavia kysymyksiä on tullut myös yhteisiä vesialueita hallinnoiviin osakaskuntiin liittyen.

Finanssivalvonta on sille tulleiden lukuisien kyselyjen johdosta päättänyt julkaista tämän kannanoton.

Yksinkertaistettu menettely asiakkaan tuntemiseksi

Asiakkaan tunteminen (customer due diligence, CDD) on rahanpesulain keskeinen velvoite. Valvottavan tulee luoda riskiperusteisen lähestymistavan perusteella omat asiakkaan tuntemiseen liittyvät menettelytapansa ja ne vähimmäiskriteerit, joita se noudattaa asiakassuhteissaan. Riskiperusteinen lähestymistapa asiakkaan tuntemisessa tarkoittaa, että valvottava suhteuttaa asiakkaan tuntemista koskevat toimenpiteensä asiakkaille tarjottavien palveluiden sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen muodostamiin riskeihin.

Valvottava voi noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi (simplified due diligence, SDD), jos se arvioi riskiarvionsa perusteella, että asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyy vähäinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Toisin kuin aiemmin, voimassaolevassa rahanpesulaissa (28.6.2017/444) ei ole enää tarkemmin määritelty niitä tapauksia, joissa valvottavien on mahdollista noudattaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä.

Valtioneuvoston asetuksella tullaan antamaan tarkemmat säännökset asiakkaista, tuotteista, palveluista, maksuliikenteestä, toimitustavasta tai maantieteellisistä riskitekijöistä, joihin voi liittyä vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä.

Työkaluja valvottavien toimintaan ja asiakassuhteisiin liittyvien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arvioimiseen antavat myös eurooppalaisten valvontaviranomaisten 26.6.2017 julkaisemat ohjeet riskitekijöistä sekä yksinkertaistetun ja tehostetun tuntemisen menettelyistä. Näitä ohjeita ollaan parhaillaan päivittämässä. Asiasta tarkemmin Finanssivalvonnan 1.4.2020 julkaistussa valvottavatiedotteessa 14/2020.

Tiekunnat

Kun arvioidaan tiekuntiin liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä ja sitä, tulisiko tiekuntien rekisteröityä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, tulee arvioinnissa ottaa huomioon mm. seuraavat seikat

tiekunta on tietoimituksessa perustettu tieosakkaiden muodostama elin, joka vastaa yksityistien tienpidosta

tieoikeuden saaneet tieosakkaat ovat lain mukaan velvoitettuja osallistumaan yksityistien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin

tiekuntien maksuliikenne on yleensä vähäistä ja maksuliikenne rajoittuu tyypillisesti lähes yksinomaan tieosakkailta perittäviin tiemaksuihin ja tienpidon aiheuttamiin maksuihin

tiekuntien toiminta ei ole tyypillisesti yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä säädettyä toimintaa eivätkä siten lain mukaiset rekisteröintiedellytykset yleensä täyty

kuitenkin silloin, kun tiekunnalla on palkanmaksua tai tiekunta on esim. puun myynnistä arvonlisäverovelvollinen, yritys- ja yhteisötietolain mukaiset rekisteröintiedellytykset täyttyvät ja tieosuuskunnalle myönnetään y-tunnus.

Finanssivalvonta katsoo, että silloin, kun tiekunta harjoittaa ainoastaan yksityistien tienpitoon liittyviä toimia eikä ole muutoinkaan muita erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat asiakassuhteeseen liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, tiekuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen. Jotta valvottava voi kuitenkin arvioida, liittyykö tiekunnan asiakassuhteeseen erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, tulee valvottavan varmistaa, että se saa riittävät tiedot tiekunnasta ja sen toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Nämä tiedot ovat tarpeen myös, jotta valvottava voi tunnistaa epätavalliset tai epäilyttävät liiketoimet. Niissä tilanteissa, joissa tiekuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen, valvottavat voivat noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan tiekunnilta ei tulisi myöskään edellyttää asiakassuhteen avaamiseksi tai jatkamiseksi sitä, että tiekunnat rekisteröityvät yritys- ja yhteisötietojärjestelmään muutoin kuin silloin, kun tiekunnat harjoittavat yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ssä säädettyä toimintaa ja rekisteröinnin edellytykset siten täyttyvät.

Yhteisiä vesialueita hallinnoivat osakaskunnat

Kun arvioidaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä silloin, kun asiakkaana on yhteistä vesialuetta hallinnoiva osakaskunta, tulee arvioinnissa ottaa huomioon mm. seuraavat seikat

vesialuetta hallinnoivaan osakaskuntaan kuuluvat ne kiinteistöjen omistajat, joilla on osuus yhteiseen vesialueeseen.

osakaskunta voi olla järjestäytynyt, jolloin osakaskunnalla on säännöt ja pidetään sääntöjen mukaisia kokouksia, tai järjestäytymätön, jolloin kokoonnutaan tarpeen mukaan kenen tahansa osakkaan kutsumana.

useimman osakaskunnan kohdalla tärkeimmän tulonlähteen muodostavat kalastusoikeuden luovuttamisesta saatavat tulot. Osakaskunta voi saada tuloja myös keräämällä osakkailta maksuja tai myymällä yhteiseltä alueelta saatavia luonnontuotteita (sora, metsää ym.) tai aluetta (vesijättöä). Osakaskunnalle aiheutuu menoja tyypillisesti hallinnosta, kalastuksen järjestämisestä, kalastuksen valvonnasta, kalakantojen ja yhteisen alueen hoidosta sekä edunvalvontakuluista.

osakaskunta voi hakea erilaisia tukia ja projektirahoitusta esimerkiksi vesialueen kunnostamiseen tai kalakantojen hoitoon.

toiminta ei ole kuitenkaan kaikissa tapauksissa yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:ssä säädettyä toimintaa eivätkä siten lain mukaiset rekisteröintiedellytykset aina täyty.

Finanssivalvonta katsoo, että silloin, kun yhteisiä vesialueita hallinnoiva osakaskunta harjoittaa ainoastaan vesialueen hoitoon ja sillä tapahtuvaan kalastukseen liittyviä tavanomaisia toimia eikä ole muutoinkaan muita erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat asiakassuhteeseen liittyvää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, osakaskuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen. Jotta valvottava voi kuitenkin arvioida, liittyykö vesialueita hallinnoivan osakaskunnan asiakassuhteeseen erityisiä seikkoja, jotka nostaisivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiä, tulee valvottavan varmistaa, että se saa riittävät tiedot osakaskunnan ja sen toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Nämä tiedot ovat tarpeen myös, jotta valvottava voi tunnistaa epätavalliset tai epäilyttävät liiketoimet. Niissä tilanteissa, joissa vesialueita hallinnoivien osakaskuntien asiakassuhteisiin liittyvä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski on vähäinen, valvottavat voivat noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi.

Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan yhteisiä vesialueita hallinnoivilta osakaskunnilta ei tulisi myöskään edellyttää asiakassuhteen avaamiseksi tai jatkamiseksi sitä, että osakaskunnat rekisteröityvät yritys- ja yhteisötietojärjestelmään muutoin kuin silloin, kun ne harjoittavat yritys- ja yhteisötietolain 3 §:ssä säädettyä toimintaa ja rekisteröinnin edellytykset siten täyttyvät.

Lopuksi

Sen ohella, että valtioneuvoston asetuksella tullaan antamaan tarkemmat säännökset yksinkertaistetusta asiakkaan tuntemismenettelystä, myös Finanssivalvonta päivittää parhaillaan asiakkaan tuntemiseen ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyviä määräyksiä ja ohjeita. Päivityksen yhteydessä on tavoitteena antaa tarkempia ohjeita tilanteista, joissa yksinkertaistettu menettely asiakkaan tuntemiseksi on asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyvän vähäisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin johdosta perusteltua.

Finanssivalvonta korostaa, että valvottavat voivat jo nyt rahanpesulain nojalla noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi silloin, kun valvottava arvioi oman riskiarvionsa perusteella, että asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyy vähäinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Yksinkertaistettu tuntemismenettely ei salli rahanpesulain pakottavien säännösten noudattamatta jättämistä, vaan kyse on ennen kaikkea asiakkaan tuntemismenettelyn keventämisestä. Valvottavat voivat mitoittaa tuntemistoimenpiteiden määrän, ajoituksen tai tyyppin siten, että ne ovat oikeassa suhteessa valvottavan riskiarviossaan määrittelemään vähäiseen riskiin nähden.

Kun valvottavat mitoittavat asiakkaista hankittavat tuntemistiedot siten, että asiakkaista hankitaan vain ne tuntemistiedot, jotka ovat tarpeellisia ja välttämättömiä asiakassuhteen perustamisessa ja ylläpitämisessä asiakassuhteeseen liittyvä vähäinen riski huomioiden, valvottavien riskiperusteinen toimintamalli ohjaa riskeihin nähden tarkoituksenmukaiseen toimintaan. Tällöin vähäriskisiksi arvioiduissa tapauksissa asiakkaista ei kerätä asiakassuhteen laatuun, laajuuteen ja siihen liittyviin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin nähden tarpeettoman laajasti tietoja. Tuntemistietojen määrän mitoittamisessa tulee kuitenkin aina varmistaa, että valvottava saa riittävästi tietoa liikesuhteen luonteesta, jotta se voi tunnistaa epätavalliset tai epäilyttävät liiketoimet.

Kannanoton voimassaolo

Finanssivalvonta tulee arviomaan tämän kannanoton tarpeellisuuden uudestaan siinä vaiheessa, kun valtioneuvoston asetuksella on annettu tarkemmat säännökset asiakkaista, tuotteista, palveluista, maksuliikenteestä, toimitustavasta tai maantieteellisistä riskitekijöistä, joihin voi liittyä vähäinen rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, ja näissä tilanteissa noudatettavista menettelyistä.

Lisätietoja antaa

Jonna Ekström, johtava lakimies, p. 09 183 5531 tai [jonna.ekstrom\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:jonna.ekstrom(at)finanssivalvonta.fi)